

بسمه تعالی

دانشگاه آزاد اسلامی

طرح درس کارآموزی در عرصه بهداشت مادر و نوزاد

سال تحصیلی: 1401-1400

دانشکده: پرستاری	مقطع تحصیلی: کارشناسی
نام درس: کارآموزی در عرصه بهداشت مادر و نوزاد	روز: ساعت:
نوع واحد: عملی	تعداد واحد: 2 واحد
مدت کلاس: 102 ساعت	مدرس:

شرح درس: این واحد به منظور کسب توانایی مؤثرتر دانشجویان در جهت بررسی احتیاجات، تصمیم گیری مناسب و انتخاب اولویتها و پیشگیری با تأکید بر آموزش زن و خانواده اش، کاربرد یافته های علمی، مراقبت از زنان و برآورده نمودن احتیاجات مددجویان در دوران درد، زایمان، بعد از زایمان و بیماریهای زنان براساس فرآیند پرستاری ارائه می گردد.

هدف کلی: این دوره که شامل کارآموزی در عرصه های مختلف ارائه خدمات بهداشت مادران و نوزادان می باشد، به دانشجو فرصت می دهد تا با به کارگیری آموخته های قبلی از جمله کاربرد راهبردهای کلی نگر و جامعه نگر با بکارگیری فرایند پرستاری و استفاده از روش های تفکر انتقادی و مبتنی بر شواهد و وضعیت سلامت مادر، نوزاد و خانواده سالم و در معرض خطر را به منظور تشخیص مسائل و مشکلات بالفعل و القوه سالمی آنها ارزیابی نموده و با تصمیم گیری به موقع تدابیر پرستاری مناسب را جهت تطبیق خانواده با این موقعیت ها به کار گیرد. همچنین فرصت هایی فراهم می شود که دانشجو توانایی های الزم را جهت ارائه مراقبت های پرستاری به طور مستقل کسب نموده و برای ایفای نقش های آینده در عرصه های مختلف ارائه خدمات یعنی از بیمارستان تا منزل آماده گردد. از این رو بر پیگیری مددجو و خانواده و آموزش به آنها در منزل تأکید می گردد.

محتوای کمک آموزشی	نوع تکلیف و مهلت ارائه و نمره	نحوه ارزشیابی جلسه	روش آموزش	اهداف رفتاری	اهداف اختصاصی	ردیف
امکانات موجود در بخش	- ارائه راند آموزشی بر بالین بیمار - ارائه پوستر و پمفلت آموزشی - مراقبت از بیماران توسط دانشجویان تحت نظارت مربی	حضورمستمر در کارآموزی - شرکت در بحث گروهی و کنفرانس های درون بخشی Case report	آموزش بالین پرسش و پاسخ بحث گروهی Case study	❖ تخت بیمار را جهت پذیرش بیمار از اتاق عمل آماده کند. ❖ Airway, o ² ، ساکشن بالای سر بیمار آماده باشد ❖ علائم حیاتی بیمار را کنترل کند ❖ راه وریدی را باز نگه دارد ❖ جذب و دفع بیمار را کنترل و در چارتهای بالای سر بیمار ثبت میکند.	آشنایی با مراقبتهای پرستاری روز اول بخش سزارین	اول و دوم

				❖ خونریزی واژینال و آبدومینال را کنترل و گزارش میکند. ❖ ارتفاع رحم بیمار را به طور صحیح تعیین کرده و ماساژ میدهد. ❖ نحوه از NPO خارج کردن بیمار و نحوه شروع مایعات را میداند. ❖ بیمار را به حرکت در می آورد. ❖ سوند و سرم بیمار را D.C میکند. ❖ اصول وصل کردن سرم را با اصول صحیح انجام میدهد. ❖ قبل از شروع D.C کردن سوند دستکش یکبار مصرف میپوشد. ❖ بعد از D.C کردن سوند مثانه ادرار کردن بیمار را کنترل میکند..		
امکانات موجود در بخش	- ارائه راند آموزشی بالین بیمار - ارائه پوستر و پمفلت آموزشی - حضور فعال دانشجو در بخش - مراقبت از بیماران توسط دانشجویان تحت نظارت مربی	- حضور مستمر در کارآموزی شرکت در بحث گروهی و کنفرانس های درو بخشی Case report	آموزش بالین پرسش و پاسخ بحث گروهی Case study	❖ با توجه به نوع برش در پانسمان را با رعایت اصول صحیح آسپتیک انجام میدهد. ❖ روزهای برداشتن بخیه با توجه به نوع سزارین را میداند. ❖ در مورد استحمام بیمار توضیح میدهد. ❖ در مورد رژیم غذایی بیمار توضیح میدهد.	آشنایی با دستورات پرستاری روز ترخیص	سوم و چهارم
امکانات موجود در بخش	- ارائه راند آموزشی بالین بیمار - ارائه پوستر و پمفلت آموزشی - حضور فعال دانشجو در بخش - مراقبت از بیماران توسط دانشجویان تحت نظارت مربی	- حضور مستمر در کارآموزی شرکت در بحث گروهی و کنفرانس های درو بخشی Case report	آموزش بالین پرسش و پاسخ بحث گروهی Case study	❖ نوع سرم را با توجه به دستورات پزشکی با محاسبه قطرات و چسباندن برچسب سرم به بیمار وصل میکند. ❖ خونگیری را با پوشاندن دستکش انجام میدهد. ❖ لوله های آزمایش را برچسب زده و آماده خونگیری میشود. ❖ دستورات دارویی را در زمان صحیح با محاسبه دوز داروها انجام میدهد. ❖ تزریقات وریدی را بعد از شستن دست و کنترل دقیق محل رگ و زیر جلد نبودن سرم انجام میدهد. ❖ سرسوزنهای مصرف شده را در ظرف مخصوص می اندازد. ❖ کارت رژیم غذایی را از روی کاردکس تعیین و بالای سر بیمار نصب میکند.	آشنایی با دستورات پرستاری روتین بیماران در بخش سزارین	پنجم و ششم

هفتم و هشتم	آشنایی با تأثیر و عوارض داروهای روتین بخش سزارین	❖ تأثیر داروهای اکسی توسین و مترژین و سولفات منیزیم را میدانند. ❖ عوارض داروهای اکسی توسین و مترژین و سولفات منیزیم را میدانند	آموزش بالین پرسش و پاسخ بحث گروهی Case study	- حضورمستمر در کارآموزی - شرکت در بحث گروهی و کنفرانس های درو بخشی Case report	- ارائه راند آموزشی بر بالین بیمار - ارائه پوستر و پمفلت آموزشی - حضور فعال دانشجو در بخش -مراقبت از بیماران توسط دانشجویان تحت نظارت مربی	امکانات موجود در بخش
نهم و دهم	آشنایی تستهای آزمایشگاهی	❖ آنزیمهای کبدی (SGOOT, SG Hb,Hct, WBC, RBC, F.BS, UREACR	آموزش بالین پرسش و پاسخ بحث گروهی Case study	- حضورمستمر در کارآموزی - شرکت در بحث گروهی و کنفرانس های درو بخشی Case report	- ارائه راند آموزشی بر بالین بیمار - ارائه پوستر و پمفلت آموزشی - حضور فعال دانشجو در بخش -مراقبت از بیماران توسط دانشجویان تحت نظارت مربی	امکانات موجود در بخش
یازدهم و دوازدهم	آشنایی با آموزش پرستاری روتین شیردهی.	❖ ارتباط مادر و نوزاد را با توجه به وضع عمومی مادر برقرار میکند. ❖ نحوه صحیح گرفتن سینه را آموزش میدهد. ❖ نحوه صحیح بغل کردن نوزاد را آموزش میدهد. ❖ نحوه صحیح خواباندن نوزاد بلافاصله بعد از شیردهی را آموزش میدهد. ❖ نحوه درمان نوک سینه را آموزش میدهد. ❖ فواید شیرمادر را در نظر ارزش غذایی، عاطفی، ایمنی آموزش میدهد. ❖ اهمیت شیردهی در برگشتن ارگانهای مادر به حالت اولیه را آموزش میدهد.			- ارائه راند آموزشی بر بالین بیمار - ارائه پوستر و پمفلت آموزشی - حضور فعال دانشجو در بخش -مراقبت از بیماران توسط دانشجویان تحت نظارت مربی	
سیزدهم و چهاردهم	آشنایی با رفلسکها و معاینه نوزاد	❖ قبل از آغاز هر گونه پروسیجر به مادر توضیح میدهد. ❖ دستهای بی خود را قبل و بعد از تماس با نوزاد با آب و صابون میشوید: ❖ معاینه زاویه مچ دست، بازگشت ساعد، زاویه حفره پشت زانو، علامت بستن دست به دور گردن، پاشنه به گوش را انجام میدهد.	آموزش بالین پرسش و پاسخ بحث گروهی Case study	- حضورمستمر در کارآموزی - شرکت در بحث گروهی و کنفرانس های درو بخشی Case report	- ارائه راند آموزشی بر بالین بیمار - ارائه پوستر و پمفلت آموزشی - حضور فعال دانشجو در بخش -مراقبت از بیماران توسط دانشجویان تحت نظارت مربی	امکانات موجود در بخش

				❖ رفلکس های نوزاد (تونیک کردن ریشه یابی، پلک زدن، مورد بابینسکی، چنگ زدن، پا، قدم زدن، گالانت، پرز) را انجام میدهد. ❖ علائم دررفتگی مادرزادی هیپ، لب شکری، شکاف کام، اسپینا بیفیدا را کنترل میکند. ادرار و مدفوع نوزاد را کنترل میکند.		
امکانات موجود در بخش	- ارائه راند آموزشی بر بالین بیمار - ارائه پوستر و پمفلت آموزشی - حضور فعال دانشجو در بخش - مراقبت از بیماران توسط دانشجویان تحت نظارت مربی	- حضور مستمردر کارآموزی - شرکت در بحث گروهی و کنفرانس های درو بخشی Case report	آموزش بالین پرسش و پاسخ بحث گروهی Case study	❖ اهمیت شیردهی تا پایان 6 ماهگی را توضیح میدهد. ❖ مراقبت از پربنه و محل عمل را آموزش میدهد. ❖ مراقبت از سینه و روشهای جلوگیری از ترک سینه را آموزش میدهد. ❖ اهمیت تغذیه خود مادر را توضیح میدهد. ❖ در مورد مراقبت از نوزاد (نحوه شیردهی، حمام، بندناف) آموزش میدهد. ❖ در مورد ورزشهای بعد از زایمان آموزش میدهد. ❖ زمان تزریق واکسنها را آموزش میدهد. ❖ اهمیت فاصله گذاری بین حاملگی ها را به مادر آموزش میدهد. در مورد راههای پیشگیری از بارداری (قرص، کاندوم، IUD) آموزش میدهد.	آشنایی با آموزش مراقبتهای پرستاری از مادر و نوزاد بعد از ترخیص	پانزدهم
امکانات موجود در بخش	- ارائه راند آموزشی (Case) بر بالین بیمار - ارائه پوستر و پمفلت آموزشی - حضور فعال دانشجو در بخش - مراقبت از بیماران توسط دانشجویان تحت نظارت مربی	- حضور مستمردر کارآموزی - شرکت در بحث گروهی و کنفرانس های درو بخشی Case report	آموزش بالین پرسش و پاسخ بحث گروهی Case study	❖ علائم DTR/RR بازده ادرار را قبل از تزریق Mgso4 کنترل میکند. ❖ هر ساعت فشار خون را کنترل میکند. ❖ نوع سرم و مقدار آن را کنترل میکند. ❖ علائم severe (درد اپی گاستر، تهوع، استفراغ، سردرد...) را کنترل میکند. ❖ Intake/output بیمار را کنترل میکند. ❖ زمان اتمام تزریق سولفات منیزیم را کنترل میکند.	آشنایی با مراقبتهای پرستاری از بیمار پره اکلامپسی	شانزدهم

تقویم ترمیک کارآموزی در عرصه بهداشت مادر و نوزاد

جلسات	فهرست مطالب	تاریخ ارائه	ساعت ارائه	ارائه ادهنده
اول	❖ آشنایی مربی با دانشجویان ❖ شرکت در کلاس آموزشی همراه مربی برای آشنا شدن طرح درس و نحوه ارزشیابی کارآموزی و توضیح در مورد شرح وظایف دانشجویان در راستای ایجاد هماهنگی در دستیابی مطلوب تر به اهداف رفتاری و فعالیت های یادگیری ❖ آشنایی دانشجویان با روتین و مقررات بخش، روش کار و پرسنل و فضای فیزیکی بیمارستان و بیماران بستری			
دوم و سوم	❖ حضور در بخش - مطالعه برنامه تعیین شده - انتخاب بیمار ❖ مراقبت های ضروری در مراحل لیبر و زایمان (نظیر معاینات فیزیکی بخصوص معاینات لگنی و تکنیک صحیح شستشوی پرینه و کنترل ضربان قلب جنین، بستن بندناف) ❖ مراقبتهای پرستاری روز اول سزارین ❖ بررسی زمینه های جسمی و روحی بیمار قبل و بعد از عمل سزارین ❖ ارائه شرح حال کامل از مادر ❖ آموزش های لازم به مادران باردار در خصوص آمادگی آنان جهت زایمان ❖ کنترل علائم حیاتی بیمار بعد از عمل ❖			
چهارم و پنجم	❖ حضور در بخش - مطالعه برنامه تعیین شده - انتخاب بیمار ❖ کنترل جذب و دفع بیمار ❖ کنترل خونریزی واژینال و آبدومینال ❖ نحوه از NPO خارج کردن بیمار و نحوه شروع مایعات ❖ خارج کردن سوند فولی و کنترل ادرار کردن ❖ تشخیص بالقوه و بالفعل پرستاری ❖ مراقبتهای پرستاری روز ترخیص ❖ رعایت اصول صحیح آسپتیک تعویض پانسمان ❖ روزهای برداشتن بخیه با توجه به نوع سزارین ❖ توضیح در مورد استحمام بیمار و رژیم غذایی.			
ششم	❖ حضور در بخش - مطالعه برنامه تعیین شده - انتخاب بیمار ❖ اجرای دستورات دارویی ❖ قوانین مربوط به کنترل و آماده کردن دارو را اجرا کند. ❖ با رعایت 5 اصل (دارو ، دوز ، روش و زمان صحیح) داروی تجویز شده را آماده کند. ❖ محل تزریق IM را به خوبی بداند ❖ محل تزریق SQ را به خوبی بداند. ❖ وسایل را به روش استریل باز کند. ❖ تزریقات وریدی را بعد از شستن دست و کنترل دقیق محل رگ و زیر جلد نبودن سرم انجام میدهد.			

			❖ سرسوزنهای مصرف شده را در ظرف مخصوص می اندازد. ❖ کارت رژیم غذایی را از روی کاردکس تعیین و بالای سر بیمار نصب میکند.	
			❖ حضور در بخش - مطالعه برنامه تعیین شده - انتخاب بیمار ❖ داروهای اکسی توسین و مترژین و سولفات منیزیم ❖ عوارض داروهای اکسی توسین و مترژین و سولفات منیزیم ❖ مراقبتهای پرستاری حین دادن داوری اکسی توسین، مترژین و سولفات منیزیم ❖ تستهای آزمایشگاهی روتین و اورژانسی	هفتم و هشتم
			❖ حضور در بخش - مطالعه برنامه تعیین شده - انتخاب بیمار ❖ برقراری ارتباط مادر و نوزاد را با توجه به وضع عمومی مادر ❖ آموزش نحوه صحیح گرفتن سینه ❖ آموزش نحوه صحیح بغل کردن نوزاد ❖ آموزش نحوه صحیح خواباندن نوزاد بلافاصله بعد از شیردهی ❖ آموزش نحوه درمان نوک سینه ❖ آموزش فواید شیرمادر را در نظر ارزش غذایی، عاطفی، ایمنی	نهم
			❖ حضور در بخش - مطالعه برنامه تعیین شده - انتخاب نوزاد ❖ توضیح به مادر قبل از آغاز هر گونه پروسیجر ❖ ششستن دستهای قبل و بعد از تماس با نوزاد ❖ معاینه زاویه مچ دست، بازگشت ساعد، زاویه حفره پشت زانو، علامت بستن دست به دور گردن، پاشنه به گوش ❖ رفلکس های نوزاد (تونیک کردن ریشه یابی، پلک زدن، مورد باینسکی، چنگ زدن، پا، قدم زدن، گالانت، پرز) ❖ علائم دررفتگی مادرزادی هیپ، لب شکری، شکاف کام، اسپینا بیفیدا را کنترل میکند. ❖ کنترل ادرار و مدفوع نوزاد ❖ معاینه تمامی سیستم های نوزاد	دهم و یازدهم و دوازدهم
			❖ حضور در بخش - مطالعه برنامه تعیین شده - انتخاب بیمار ❖ آموزش مراقبتهای پرستاری از مادر و نوزاد بعد از ترخیص ❖ آموزش اهمیت شیردهی تا پایان 6 ماهگی ❖ آموزش مراقبت از پینه و محل عمل ❖ آموزش مراقبت از سینه و روشهای جلوگیری از ترک سینه ❖ آموزش اهمیت تغذیه خود مادر ❖ آموزش در مورد مراقبت از نوزاد (نحوه شیردهی، حمام، بندناف) ❖ آموزش در مورد ورزشهای بعد از زایمان ❖ آموزش زمان تزریق واکسنها ❖ آموزش اهمیت فاصله گذاری بین حاملگی ها را به مادر ❖ آموزش در مورد راههای پیشگیری از بارداری (قرص، کاندوم، IUD) آموزش میدهد.	سیزدهم و چهاردهم

			❖ حضور در بخش - مطالعه برنامه تعیین شده - انتخاب بیمار ❖ مراقبت های پرستاری از بیمار پره اکلامپسی ❖ کنترل علائم DTR/RR بازده ادرار را قبل از تزریق Mgso4 ❖ کنترل فشارخون هر یکساعت ❖ کنترل علائم severe (درد اپی گاستر، تهوع، استفراغ، سردرد...). ❖ کنترل جذب و دفع مایعات ❖ کنترل زمان اتمام تزریق سولفات منیزیم	پانزدهم و شانزدهم

❖ نحوه ارزشیابی

- مراقبت از بیماران توسط دانشجویان تحت نظارت مربی
- ارائه راند آموزشی (report case) بر بالین بیمار
- ارائه پوستر و پمفلت آموزشی
- حضور فعال دانشجو در بخش
- تکمیل لاگ بوک

❖ نحوه محاسبه نمره کل

2 نمره	تکمیل تدریجی لاگ بوک (تایید مدرس بالینی)
2 نمره	حضور و نظم در طی دوره
2 نمره	ارائه راند آموزشی
12 نمره	مراقبت از بیماران توسط دانشجویان تحت نظارت مربی
2 نمره	ارائه پوستر و پمفلت آموزشی
20 نمره	جمع نمرات

منابع اصلی درسی

1. کانینگهام و همکاران : بارداری زایمان ویلیامز 2018. ترجمه بهرام قاضی جهانی و همکاران
2. پرستاری و بهداشت مادران و نوزادان. میترا ذوالفقاری. ویرایش چهارم. نشر بشری. 1395

3- Lowdermilk D, Perry S, Cashion K, Alden K. Maternity & Women's health care, 10th edn. USA. : Elsevier 2012.

4- Macdonald S. Johnson G. Mays´ Midwives. 15 th ed, Elsevier. 2019.